

Kommunaløkonomisk analyse 2024

Innholdsfortegnelse

Innledning	4
Fra Rana kommunes Årsberetning 2023.....	4
Økonomisk bærekraft	5
Sammendrag	6
Inntekts- og utgifts utvikling	7
Hovedtall drift	8
Brutto driftsresultat	8
Netto driftsresultat.....	10
Brutto driftsinntekter	11
Brutto driftsutgifter	13
Netto driftsutgifter	14
Investeringer	16
Finansiering av investeringer	18
Gjeld og gjeldsbelastning	19
Netto lånegjeld	20
Utvalgte finansielle nøkkeltall	23
Likviditet	23
Soliditet (gjeldsgrad og egenkapitalprosent)	23
Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter	23
Renter og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	23
Økonomistyring	24
Soliditet.....	25
Disposisjonsfond	25
Arbeidskapital.....	26
Inntekter	28
Frie inntekter	28
Skatt på inntekt og formue	29

Rammetilskudd.....	31
Eiendomsskatt.....	32
Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer i prosent av totale eiendomsskatteinntekter	32
Eiendomsskatt annen eiendom i prosent av totale eiendomsskatteinntekter	32

Innledning

Sammen med Kostra- og perspektivanalysen er også den kommunaløkonomiske analysen et viktig og sentralt underlagsdokument i budsjettprosessen i Rana kommune. Analysen skal gi en felles forståelse av nåsituasjonen, slik at vi kan ta gode valg.

Analysen sammenligner Rana kommune med KOSTRA-gruppe 9 og 10 (heretter omtalt som KG9 og KG10) og viser konserntall som inkluderer Mo i Rana Havn KF og kommunens andel av HAF IKS. KOSTRA tar ikke høyder for at kommunene har forskjellig arbeidsgiveravgift. Rana kommune har en arbeidsgiveravgift på 5,1 prosent, som gjør at Rana kan komme bedre ut i analysene, enn man gjør i realiteten. Da arbeidsgiveravgiften er lavere bruker kommunen også mindre penger enn de fleste andre kommunene i sammenligningsgruppene på tjenesteleveranser hvor lønn er den viktigste kostnadsdriveren. Kun Harstad, Alta og Narvik har differensierte satser, mens de øvrige kommunene har en arbeidsgiveravgift på 14,1 prosent.

Fra Rana kommunes Årsberetning 2023

Årsregnskapet for Rana kommune ble avsluttet med et regnskapsmessig mindreforbruk før strykninger på 10,9 mill. kr. Netto driftsresultat endte på minus 283,1 mill. kr, tilsvarende 11,2 prosent, som er 1,0 prosent bedre enn budsjettet. Negativt NDR kommer av utbetaling til Avinor på 450 mill. kr for bygging av ny flyplass. Om tilskuddet til Avinor holdes utenom, ville Rana kommune endt på et positivt resultat tilsvarende 167 mill. kr og NDR på 6,6 prosent. Dette ville da vært langt bedre enn vedtatt måltall for NDR.

Disposisjonsfondet var per 31.12.23 på 569 mill. kr og utgjør 22,4 prosent av driftsinntektene i 2023. Dette er godt innenfor måltallet for disposisjonsfond, og kommunens likviditet vurderes som god. En trend som ikke er positiv for kommunens økonomiske bærekraft er netto lånegjeld, som ligger langt over måltallet på 75 prosent. Med et stort vedlikeholdsetterslep vil det bli viktig for kommunen å hindre en videre økning i gjeldsgraden med riktige prioriteringer og et moderat investeringsnivå.

Brutto driftsresultat (BDR) i andel av brutto driftsinntekter ble minus 10,9 prosent i 2023 mot 7,3 prosent i 2022, som også har sin forklaring i tilskuddet til Avinor.

Samlet sett viser årsregnskapet 2023 for Rana kommune at det meste har gått som planlagt. Netto driftsresultat ble bedre enn budsjettet, og med et mindreforbruk i drifta på 10,9 mill. kr kan vi si at kommunen har god kontroll på økonomien. Vi har et godt utgangspunkt for å kunne tilpasse tjenestene kommende utfordringer med endret demografi og rammebetingelser. Slik kan Rana kommune fortsette å levere gode tjenester og fokusere på samfunnsutvikling.

Økonomisk bærekraft

	<i>Mål bærekraft</i>	<i>Regnskap 2023</i>	<i>Avvik</i>	<i>Avvik i mill. kr</i>
Netto driftsresultat	3,0 %	-11,2 %	-14,2 %	-359,2
Disposisjonsfond	8,0 %	22,4 %	14,4 %	366,1
Netto lånegjeld	75,0 %	96,9 %	-21,9 %	-555,6
Samlet bærekraftavvik				-548,8

Modellen for kommunaløkonomisk bærekraft setter krav til et langsiktig perspektiv i den økonomiske styringen av kommunen. Handlefrihet og ivaretagelse av generasjonsprinsippet er bærende elementer i modellen. Kommuneøkonomien skal håndtere uforutsette hendelser, uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet.

Disposisjonsfondet er bedre enn vedtatte handlingsregler, mens netto driftsresultat og netto lånegjeld gir et negativt avvik da de ikke oppfyller måltallene. Avviket på netto driftsresultat var forventet og gir ikke noen grunn til bekymring. Netto lånegjeld derimot gir større grunner til bekymring. En økning av gjeldsnivået gir også økte kapitalkostnader, noe som har gitt spesielt stort utslag i en tid med høy rente. Det er dermed viktig at kommunens investeringsnivå og gjeldsgrad rettes inn for en bærekraftig økonomi på sikt.

Sammendrag

Ved å kunne håndtere utforutsette hendelser, uten at det går utover tjenestetilbudet, oppnår vi en sunn kommuneøkonomi. Kommunen skal ha handlingsrom til å kunne foreta egne valg på kort og lang sikt. I tillegg til å skal håndtere uforutsette hendelser, er det viktig med langsiktig styring for å kunne levere forutsigbare tjenester. Siden 2016 har Rana kommune hatt økonomiske handlingsregler basert på kommunaløkonomisk prinsipp. Disse reglene skal styre oss mot en bærekraftig kommuneøkonomi.

Økonomiske nøkkeltall fra 2023 viser at Rana kommune ligger greit an i forhold til sammenligningsgruppene KG9 og KG10. Kommunen har fortsatt gode reserver og god likviditet. Det negative driftsresultatet var planlagt og fortsatt bedre enn budsjettet. Til tross for at lånegjelda er lavere enn KG9 og KG10 er den fortsatt for høy i forhold til vedtatte måltall. Rana kommune har noe høyere inntekter til disposisjon enn sammenlignbare kommuner, men har også relativt høye driftsutgifter.

Brutto driftsresultat er i 2023 negativt på grunn av utbetaling til ny flyplass. Resultatet er likevel bedre enn budsjettet.

Det er viktig med et stabilt netto driftsresultat som over tid kan bidra med egenkapital til investeringer, styrke likviditeten og være en økonomisk buffer ved uforutsette utfordringer. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler et NDR på 1,75 prosent, mens Rana kommune har en målsetning om 3,0 prosent i handlingsregelen for økonomisk bærekraft. Kommunen har de siste årene hatt et tilfredsstillende NDR, men i 2023 ble det som planlagt et negativt resultat.

Rana kommune har holdt et høyt investeringsnivå de siste årene, og netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter har økt fra 75,0 prosent i 2018 til 95,1 prosent i 2023. Dette er langt over måltallet på 75 prosent, og presser driftsrammene til tjenesteproduksjon, og gir økt sårbarhet overfor renteøkning. Netto avdrag i prosent av brutto driftsinntekter har også økt betraktelig de siste årene.

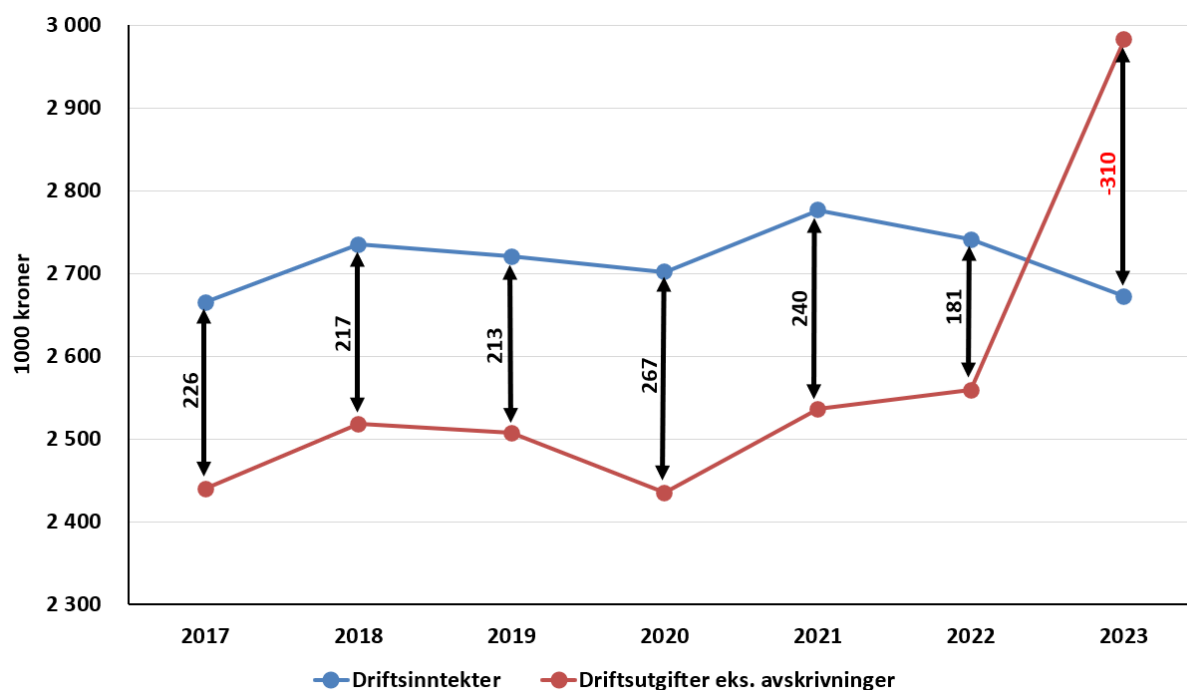
Arbeidskapitalen er redusert fra 2022, men fortsatt på et høyere nivå enn sammenlignbare kommuner. Oppsummert viser nøkkeltallene at kommunen har en sunn økonomi, selv om langsiktig gjeld øker.

Inntekts- og utgifts utvikling

Diagrammet nedenfor viser utviklingen i driftsinntekter og driftsutgifter prisjustert til 2023 kroner. Beløpene er eksklusive avskrivninger og motpost avskrivninger samt inklusive utlån drift, ettersom dette er størrelser som ikke har betydning for resultatbegrepene i en kommune. Forholdet mellom inntekter og utgifter skal være slik at driftsinntektene skal være store nok til å dekke netto renter og avdrag.

Det er viktig med balanse mellom utgifts- og inntektsvekst i en kommune for å få til en bærekraftig utvikling i økonomien. Rana kommune har tidligere hatt god kontroll på driftsutgiften, noe som har gitt kommunen større handlingsrom i perioden.

Diagram 1. Driftsinntekter og driftsutgifter eks. avskrivninger i 2023-kroner

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Driftsinntekter	2 665	2 735	2 720	2 702	2 776	2 741	2 672
Driftsutgifter eks. avskrivninger	2 440	2 518	2 507	2 435	2 536	2 559	2 982
Differanse	226	217	213	267	240	181	- 310

Hovedtall drift

	Rana 2022	Rana 2023	Kostra- gruppe 09	Kostra- gruppe 10
Prioritet				
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger (B)*)	92 422	114 894	103 006	99 428
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	7,3 %	-10,9 %	-0,6 %	-0,2 %
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger (B)*)	92 422	114 894	103 006	99 428
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	34,3 %	21,3 %	11,4 %	12,6 %
Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter (B)	3,4 %	4,0 %	2,5 %	3,2 %
Eiendomsskatt per innbygger (B)	3 438	4 151	2 580	3 176
Netto driftsutgifter i kroner per innbygger (B)*)**)	64 049	84 955	73 806	71 583
Dekningsgrad				
Skatt på inntekt og formue inkludert naturressursskatt, andel av brutto driftsinntekter (prosent)	33,1 %	30,8 %	32,5 %	33,3 %
Økonomi				
Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	9 %	11 %	12 %	16 %
Frie inntekter i krone per innbygger *)**)	66 129	67 484	66 682	64 665
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	8,6 %	-10,4 %	-0,6 %	1,0 %
Netto lånegjeld i kroner per innbygger *)	93 283	98 583	101 977	100 977
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	93,5 %	95,1 %	99,6 %	101,8 %
Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter (B)	33,2 %	34,3 %	32,7 %	31,9 %

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU)

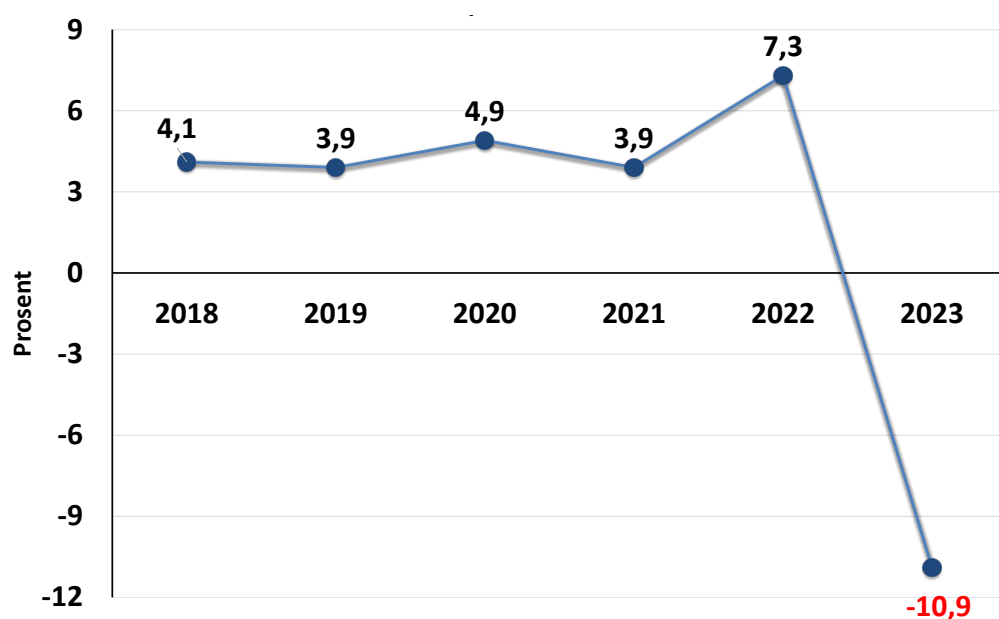
**) Tallene er justert for ulikt utgiftsbehov

Brutto driftsresultat

Nedenfor fremgår brutto driftsresultat (BDR) av ordinær virksomhet inkludert avskrivninger. Resultatet beskriver kommunens evne til å betjene gjeld, finansiere investeringer og avsette midler til fond.

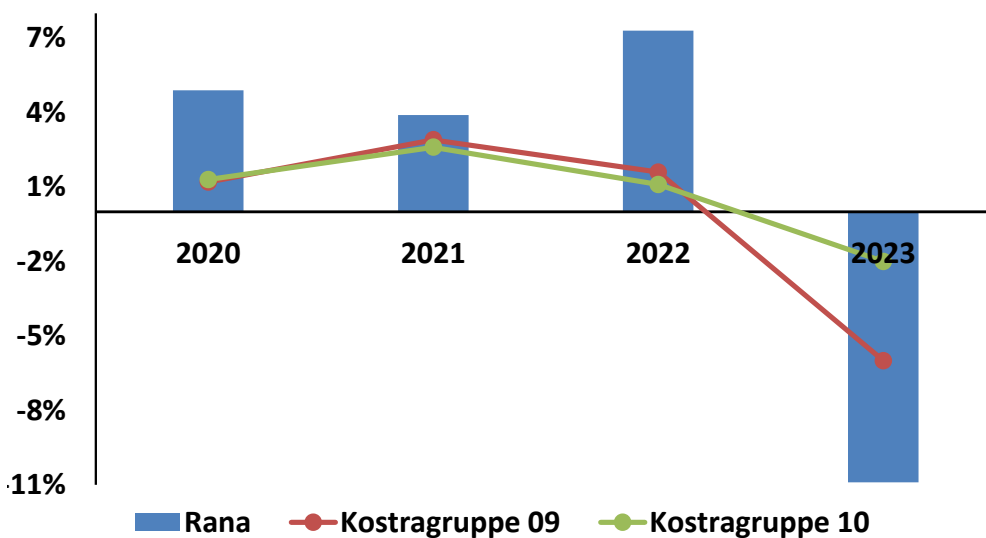
Rana leverte i 2023 et negativt brutto driftsresultat som følger av utbetaling til Avinor på 450 mill. kr til ny flyplass. Til sammenligning med KG 9 og 10 ligger Rana lavere enn begge grupper i 2023, men i snitt de siste fire årene har Rana BDR på 1,3 prosent mot 1,28 prosent i KG 9 og 1,18 prosent i KG 10.

Diagram 2. Brutto driftsresultat Rana kommune konsern (prosent)

	2018	2019	2020	2021	2022
Rana i 1000 kroner	91 159	91 406	115 345	97 300	190 056

Figur 3. Brutto driftsresultat Rana, KG9 og KG10 (prosent)

BDR	2020	2021	2022	2023
Rana	4,9 %	3,9 %	7,3 %	-10,9 %
Kostragruppe 09	1,2 %	2,9 %	1,6 %	-6,0 %
Kostragruppe 10	1,3 %	2,6 %	1,1 %	-2,0 %

Netto driftsresultat

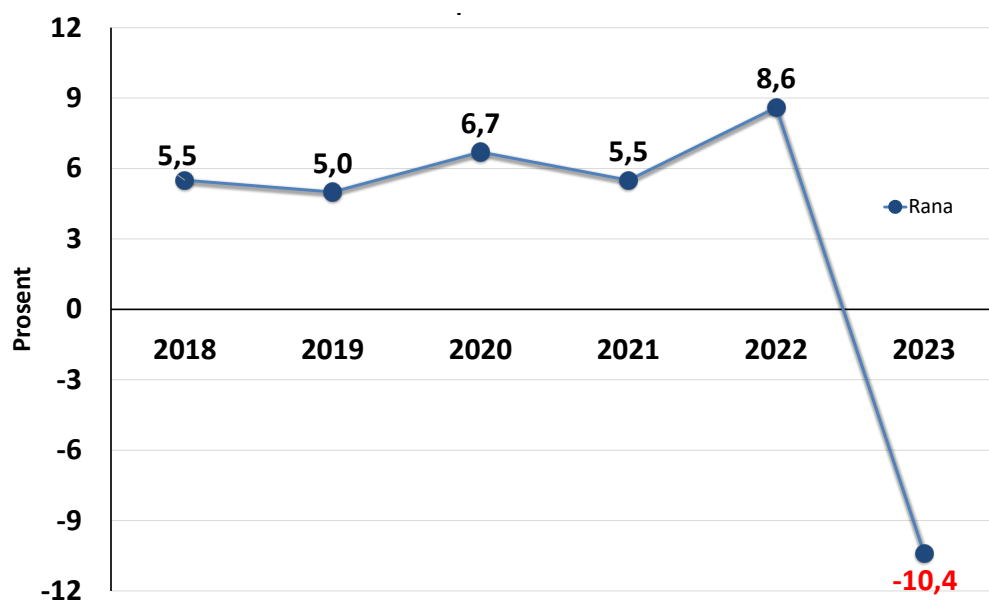
Netto driftsresultat (NDR) defineres som kommunens økonomiske handlefrihet og er det overskuddet som er disponert til investeringer og avsetninger. Grafen under viser Rana kommunes netto driftsresultat i prosent av sum driftsinntekter.

Netto driftsresultat viser resultatet etter at renter, avdrag og utlån er belastet regnskapet. Overskuddet viser hva som er disponibelt som egenkapital til investeringer og avsetninger.

Rana kommune har de siste årene fokusert på å skape et større handlingsrom, med en målsetting på netto driftsresultat på 3,0 prosent. Dette tilsvarer 76,7 mill. kr av driftsinntektene i 2023. Regnskap for 2023 viser et NDR på minus 283,1 mill. kr, tilsvarende minus 10,4 prosent av driftsinntektene (6,6 prosent utenom tilskuddet til Avinor).

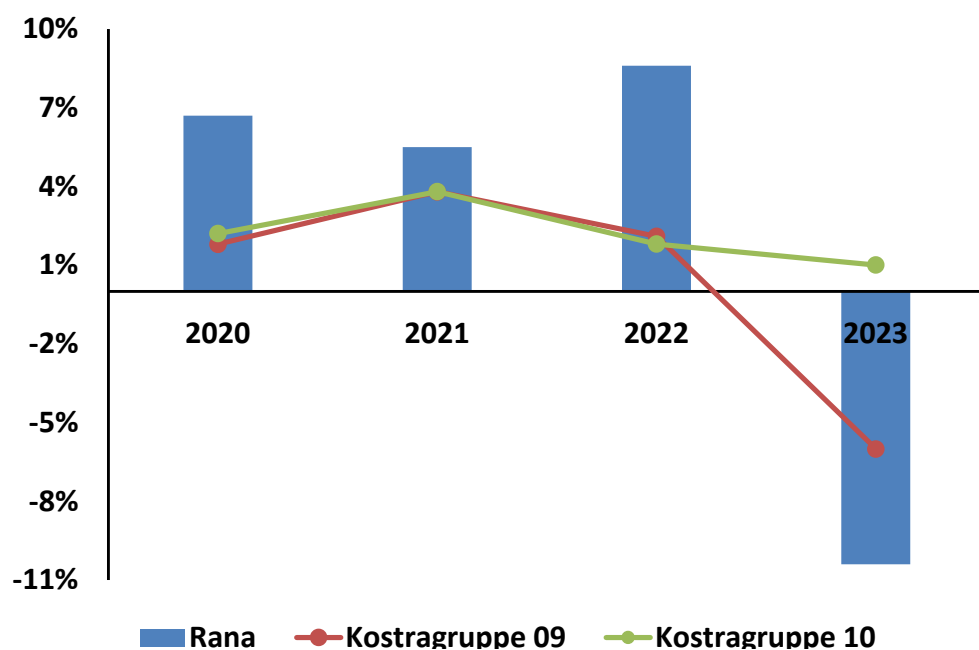
Til tross for negativt netto driftsresultat i 2023 ligger Rana høyere i snitt av NDR enn både KG 9 og KG 10, med 2,6 prosent mot 1,78 og 2,18 prosent.

Diagram 4. Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter

	2018	2019	2020	2021	2022
Rana i 1000 kroner	121 626	115 477	158 885	136 482	222 853

Diagram 5. Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter

NDR	2020	2021	2022	2023
Rana	6,7 %	5,5 %	8,6 %	-10,4 %
Kostragruppe 09	1,8 %	3,8 %	2,1 %	-6,0 %
Kostragruppe 10	2,2 %	3,8 %	1,8 %	10,0 %

Brutto driftsinntekter

Brutto driftsinntekter er de samlede kommunale driftsinntektene, inkludert alt fra skatteinntekter og rammetilskudd til alle salgs- og leieinntekter.

Rana kommune har de siste fire årene hatt høyere brutto driftsinntekter enn sammenligningsgruppene KG 9 og KG 10. Rana har i snitt 97 346 kr per innbygger de siste fire årene, mot KG 9 på 95 275 kr og KG 10 på 93 116 kr.

Diagram 6. Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger

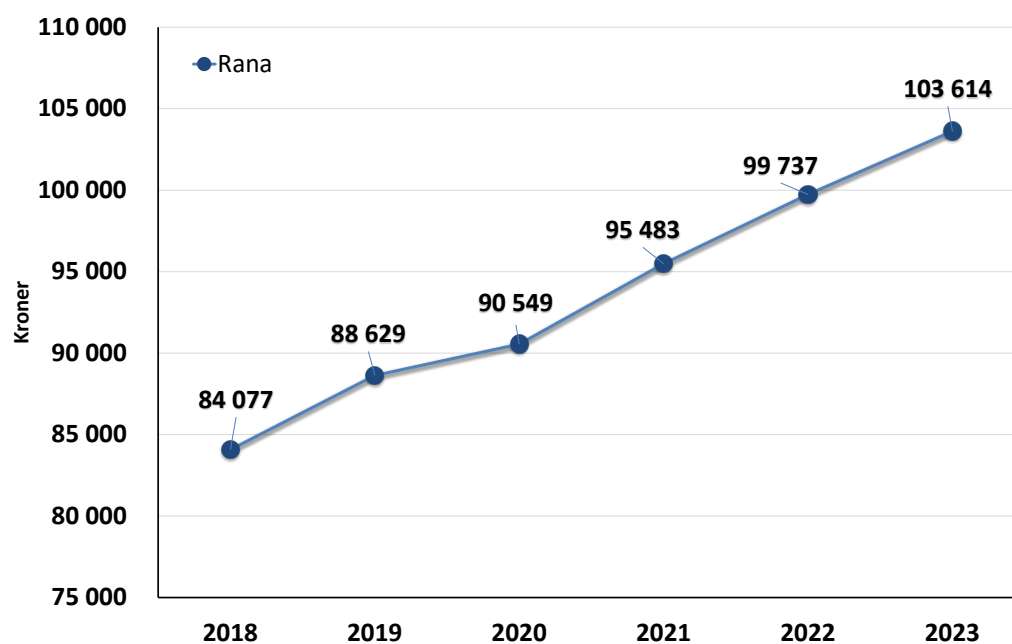
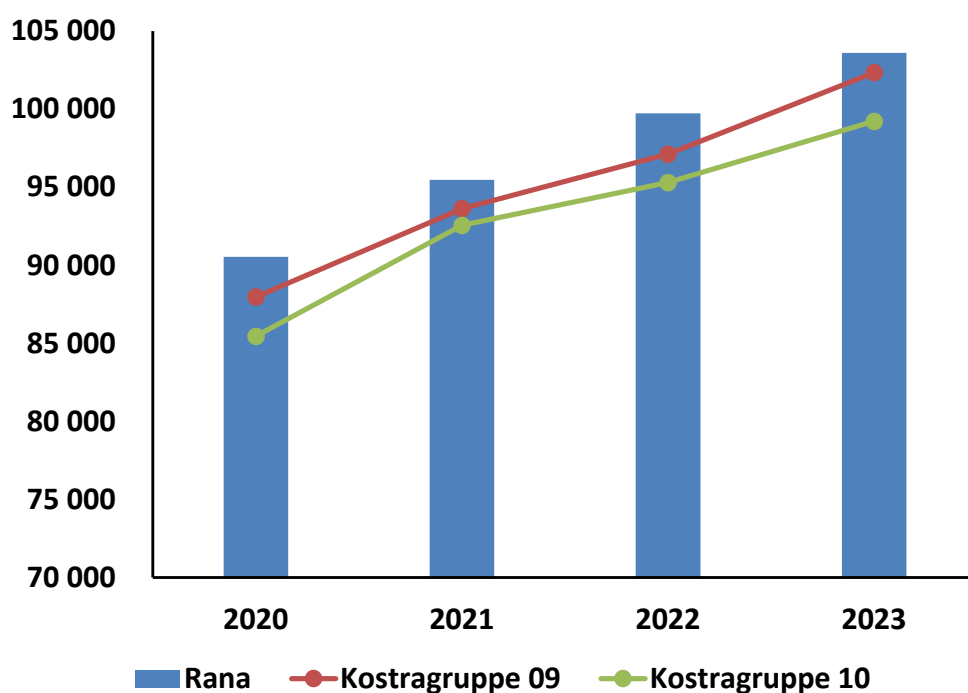

Diagram 7. Brutto driftsinntekter Rana kommune konsern

BTO driftsinnt.	2020	2021	2022	2023
Rana	90 549	95 483	99 737	103 614
Kostragruppe 09	87 976	93 629	97 124	102 350
Kostragruppe 10	85 455	92 560	95 307	99 231

Brutto driftsutgifter

Brutto driftsutgifter per innbygger viser enhetskostnaden ved den totale kommunale virksomhet og kan være en produktivitetsindikator.

De siste fire årene har Rana hatt driftsutgifter på 96 299 kr per innbygger i snitt, mot KG 9 på 94 116 kr per innbygger og KG 10 med 92 046 kr per innbygger. Kommunen har dermed høyere driftsutgifter per innbygger enn begge sammenligningsgruppene.

Diagram 8 Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger Rana kommune konsern

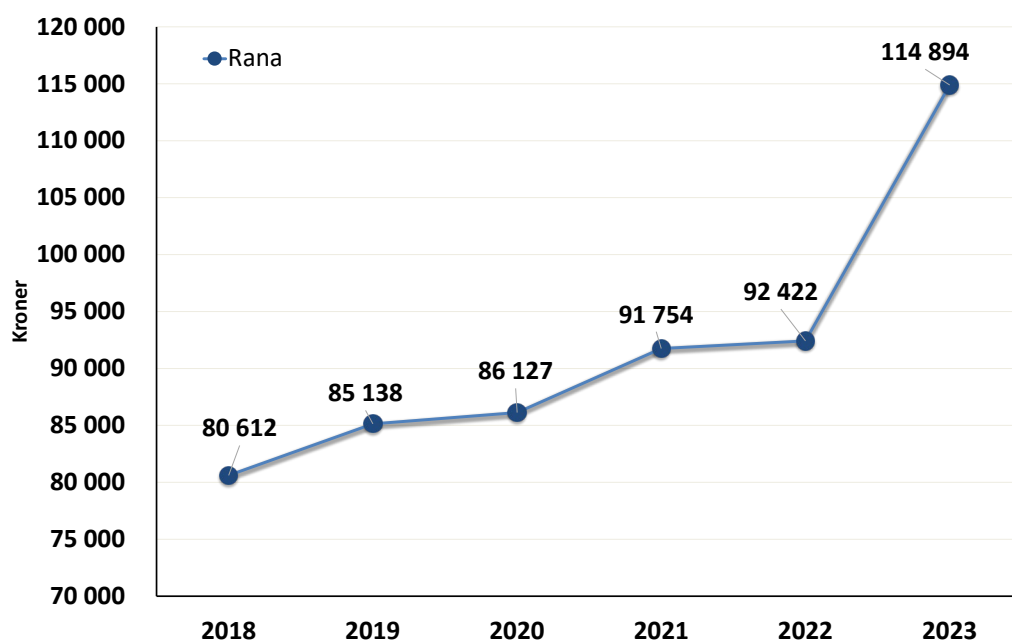
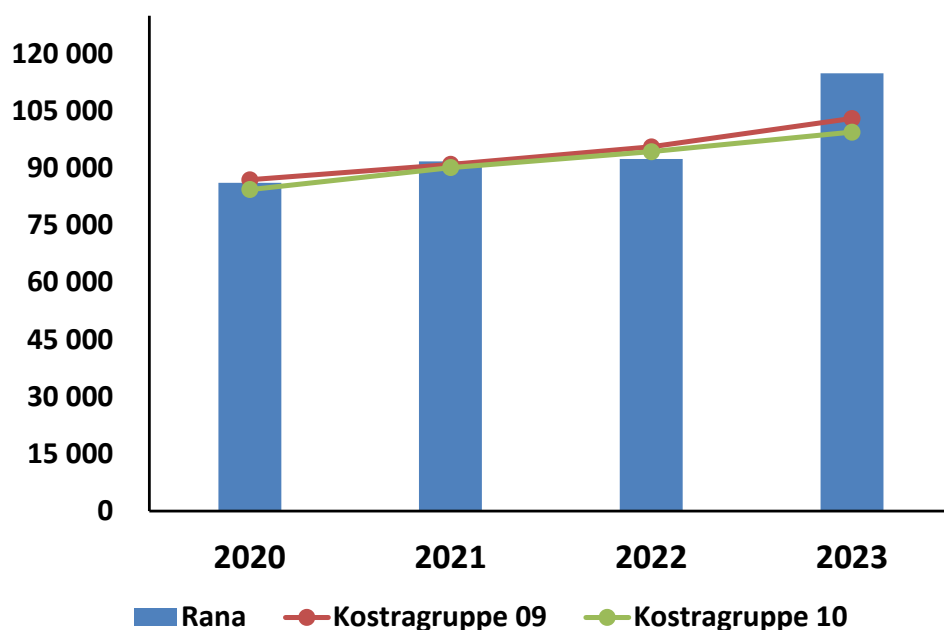

Diagram 9 Brutto driftsutgifter Rana kommune konsern

BTO driftsutg.	2020	2021	2022	2023
Rana	86 127	91 754	92 422	114 894
Kostragruppe 09	86 914	90 962	95 563	103 006
Kostragruppe 10	84 375	90 129	94 290	99 428

Netto driftsutgifter

Netto driftsutgifter viser driftsutgiftene inkludert avskrivninger etter at driftsinntektene, som bl.a. inneholder øremerkede tilskudd fra staten og andre direkte inntekter, er trukket fra. De resterende utgiftene må dekkes av de frie inntektene som skatteinntekter, rammeoverføringer fra staten mv.

Diagram 10 Netto driftsutgifter per innbygger

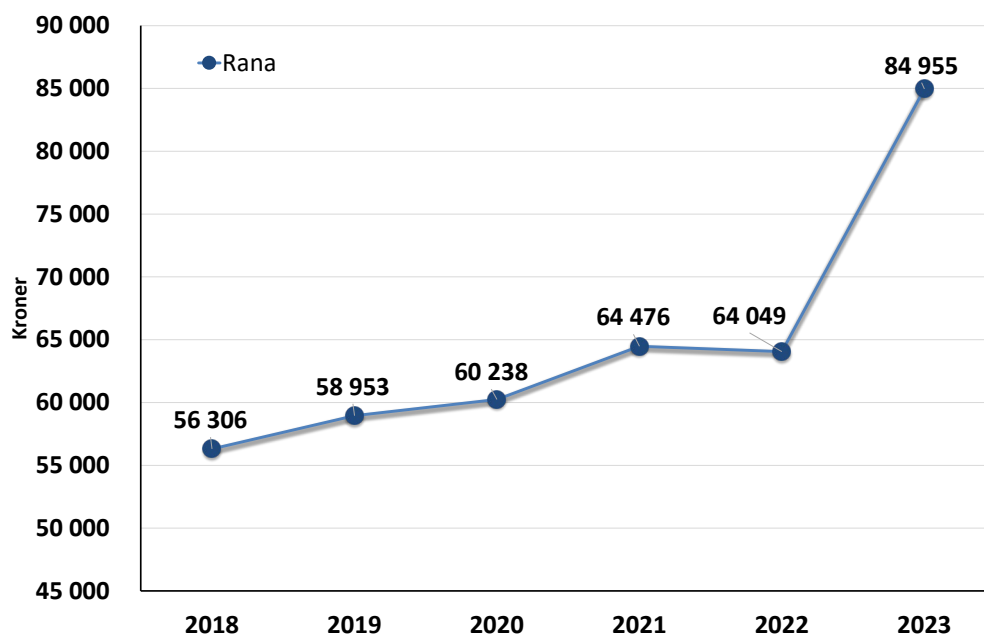
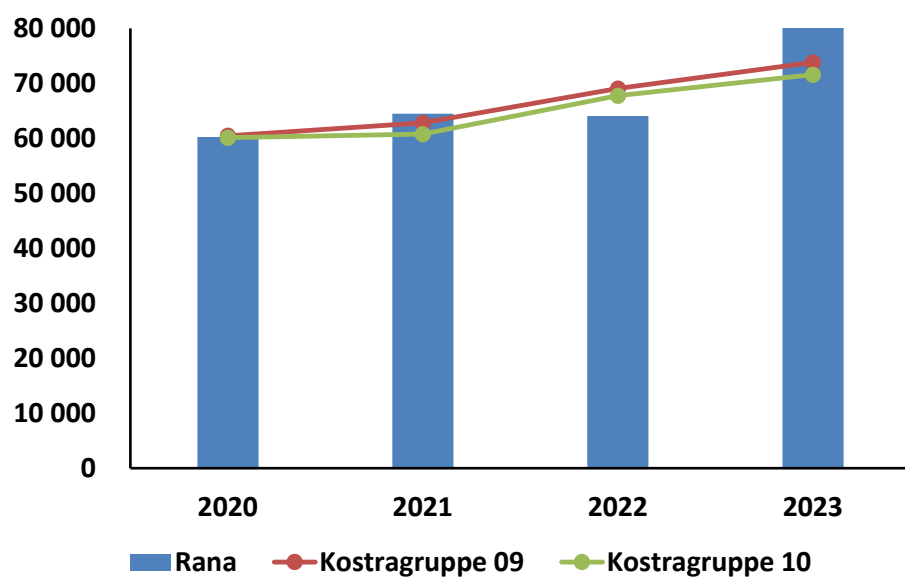

Diagram 11 Netto driftsutgifter Rana, KG9 og KG10 *) **)

NTO driftsutg.	2020	2021	2022	2023
Rana	60 238	64 476	64 049	84 955
Kostragruppe 09	60 469	62 821	69 067	73 806
Kostragruppe 10	60 113	60 768	67 757	71 583

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU)

**) Grafer juster med utgiftsbehov

Investeringer

Grafen nedenfor viser investeringsvolumet per år i Rana kommune i faktiske kroner og i prosent av sum driftsinntekter. Kommunen har de siste seks årene investert for til sammen 1 884 mill. kr med et gjennomsnitt på 314 mill. kr per år.

Diagram 12 Investeringer i prosent av driftsinntekter og i mill. kr Rana kommune konsern

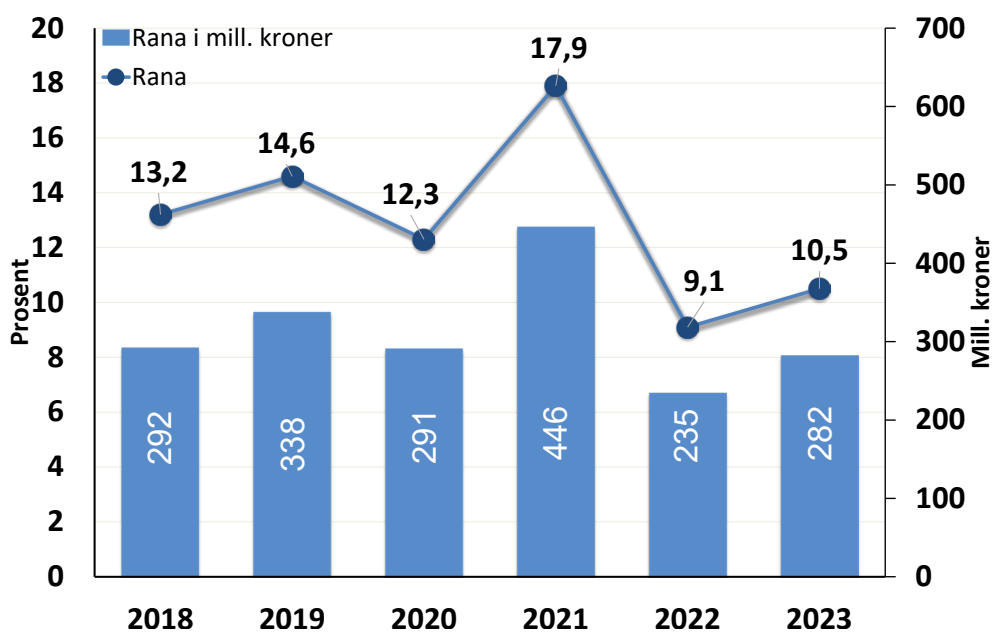

Diagram 13 Netto avdrag i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter og i mill. kr Rana kommune konsern

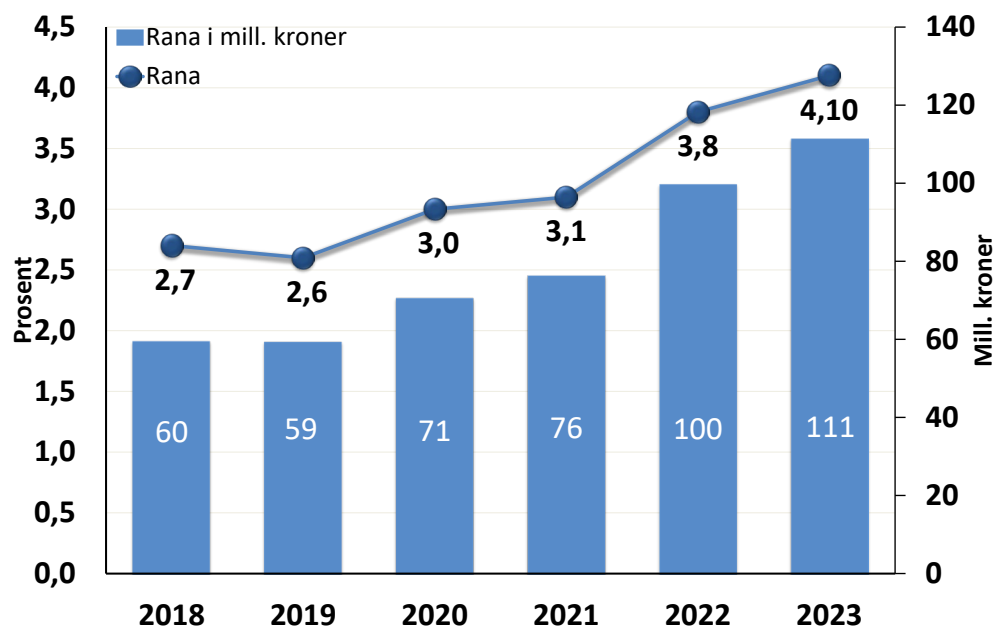
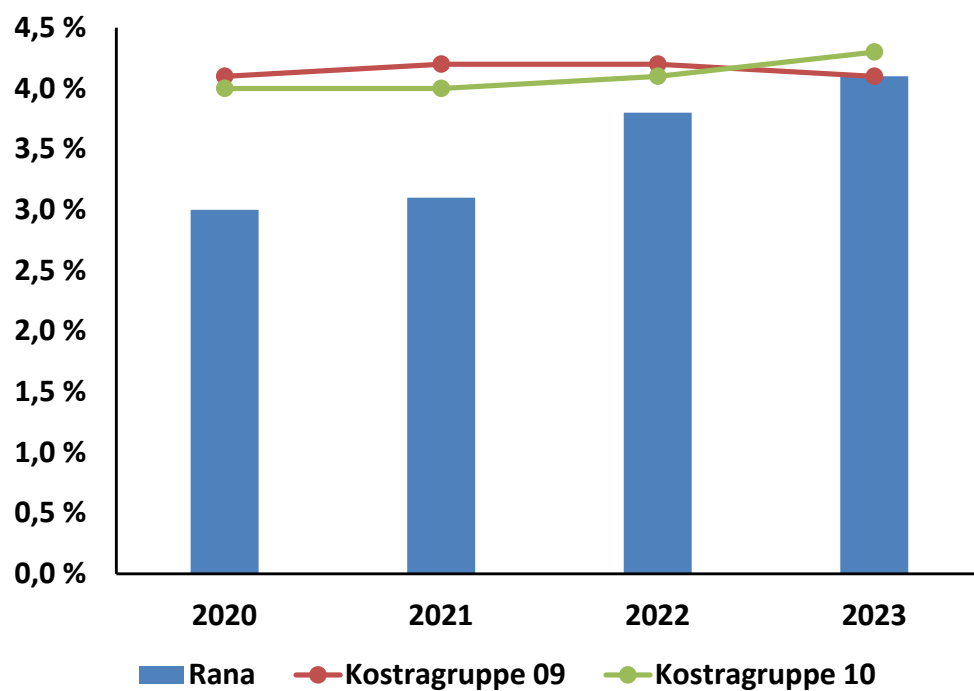

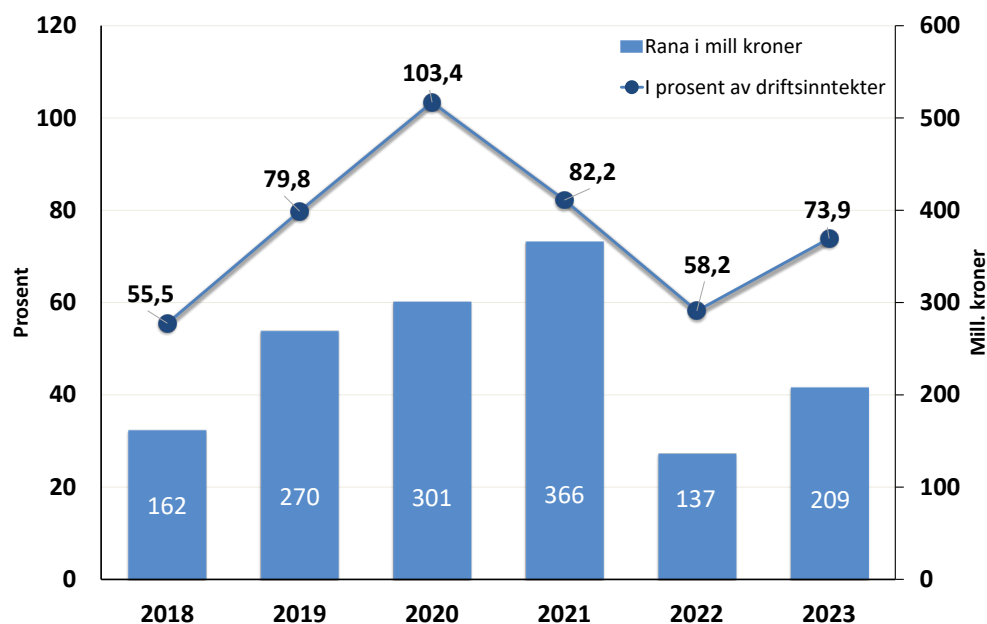
Diagram 14 Netto avdrag i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter Rana, KG9 og KG10

Nto avdrag	2020	2021	2022	2023
Rana	3,0 %	3,1 %	3,8 %	4,1 %
Kostragruppe 09	4,1 %	4,2 %	4,2 %	4,1 %
Kostragruppe 10	4,0 %	4,0 %	4,1 %	4,3 %

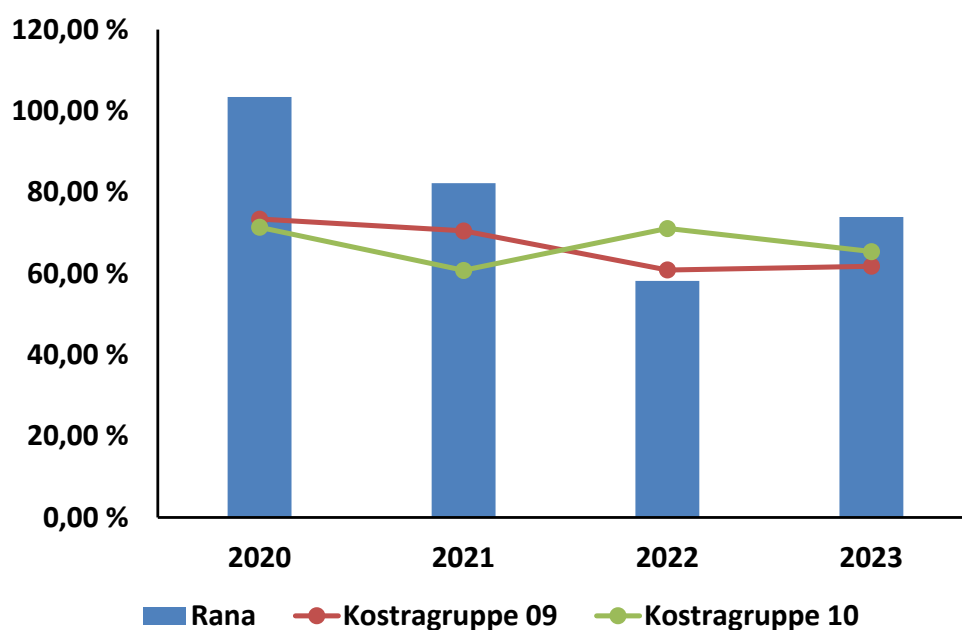
Finansiering av investeringer

Diagram 15 Bruk av lån (netto) i prosent av brutto investeringsutgifter Rana kommune konsern

Rana kommune har de siste fire årene hatt høyere andel bruk av lån i prosent av investeringsutgifter enn sammenligningsgruppene. Rana har i snitt 79,4 prosent, mens KG9 og KG10 har i gjennomsnitt henholdsvis 66,7 prosent og 67,2 prosent.

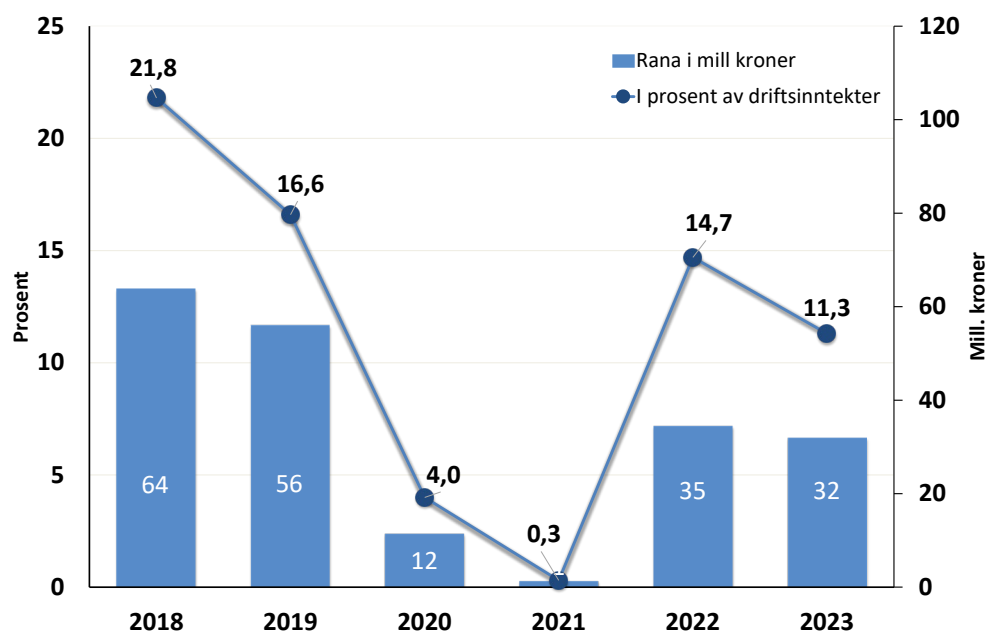
Diagram 16 Bruk av lån i prosent av brutto investeringsutgifter Rana, KG9 og KG10

Bruk av lån	2020	2021	2022	2023
Rana	103,40 %	82,20 %	58,20 %	73,90 %
Kostragruppe 09	73,40 %	70,50 %	60,90 %	61,80 %
Kostragruppe 10	71,40 %	60,80 %	71,10 %	65,40 %

Kommunen hadde i 2022 og 2023 lav egenfinansiering av investeringene i form av overføringer fra driftsregnskapet enn tidligere år. Med lav egenfinansiering av investeringer øker bruken av lån og høyere gjeldsgrad, som er mindre bærekraftig på sikt.

Diagram 17 Overføring fra driftsregnskapet Rana kommune konsern

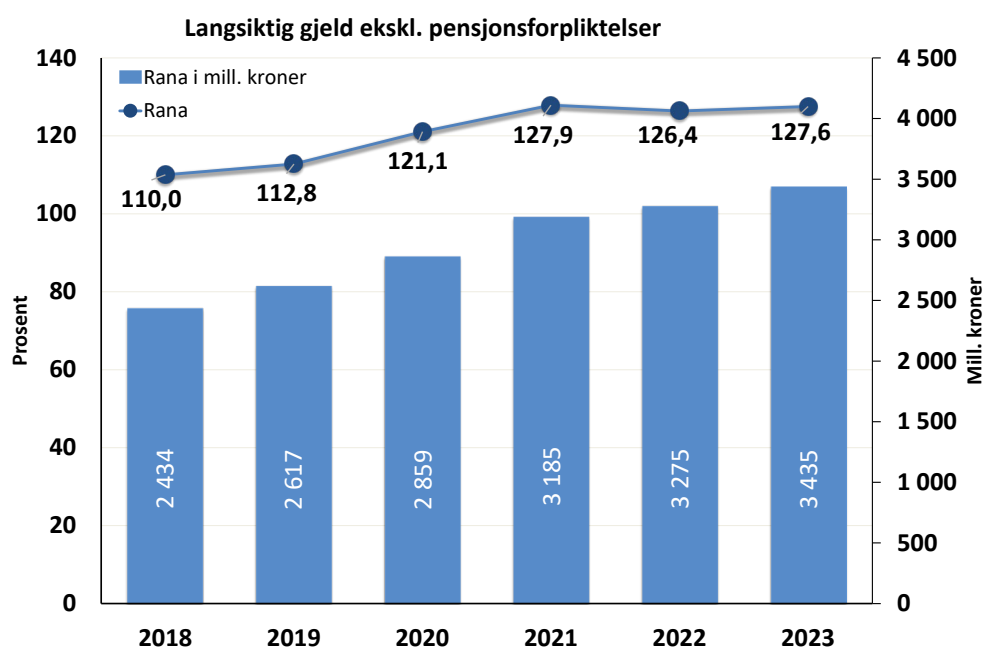
Gjeld og gjeldsbelastning

Investeringsnivået og låneopptaket må innrettes slik at lånegjelden ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. Ved en økning i lånegjelden må kommunen bruke mer av inntektene til å dekke renter og avdrag. Dette er noe vi har sluppet i tidligere år på grunn av lav rente, men nå har rentene økt betydelig. På sikt vil økt lånegjeld få betydning for ramme til tjenesteproduksjon med et normalt rentenivå.

Kommunens langsiktige gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser var i 2023 høyere enn både KG9 og KG10. Langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter var 127,6 prosent i Rana i 2023, og 127,4 prosent i KG9 og 125,7 prosent i KG10.

Fra 2018 til 2023 har langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser i Rana kommune økt med 1 001 mill. kr som tilsvarer en økning på 41,1 prosent og er i hele perioden høyere enn brutto driftsinntekter.

Diagram 18 Langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktelser i prosent av driftsinntekter og mill. kr Rana kommune konsern

Netto lånegjeld

Netto lånegjeld er langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrasket totale utlån og ubrukte lånemidler. Diagrammene nedenfor viser netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter i Rana kommune og sammenlignet med KG9 og KG10.

Diagram 19 Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter og mill. kr Rana kommune konsern

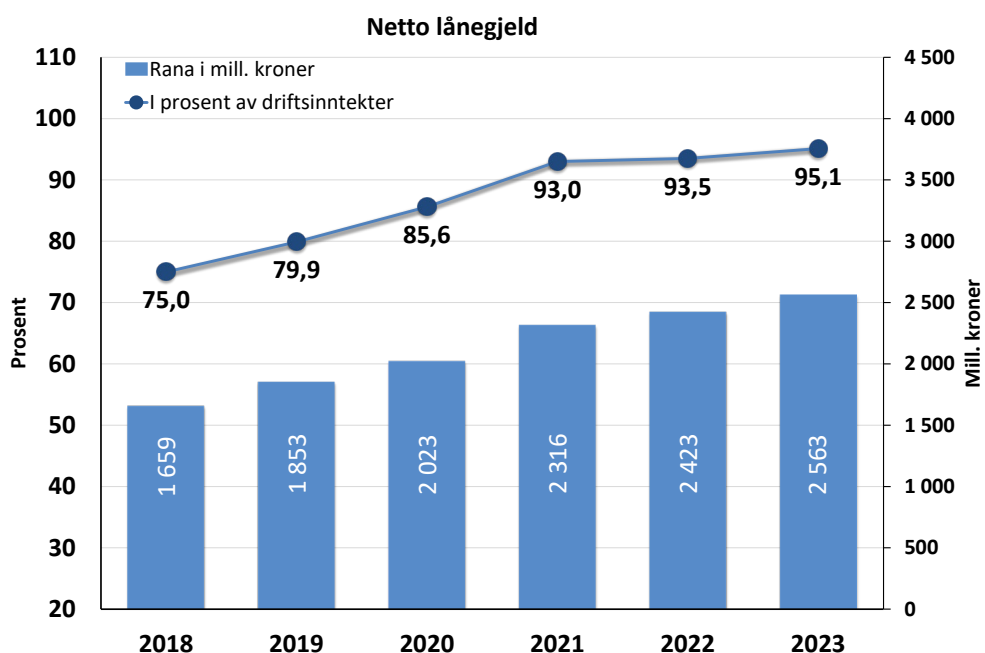
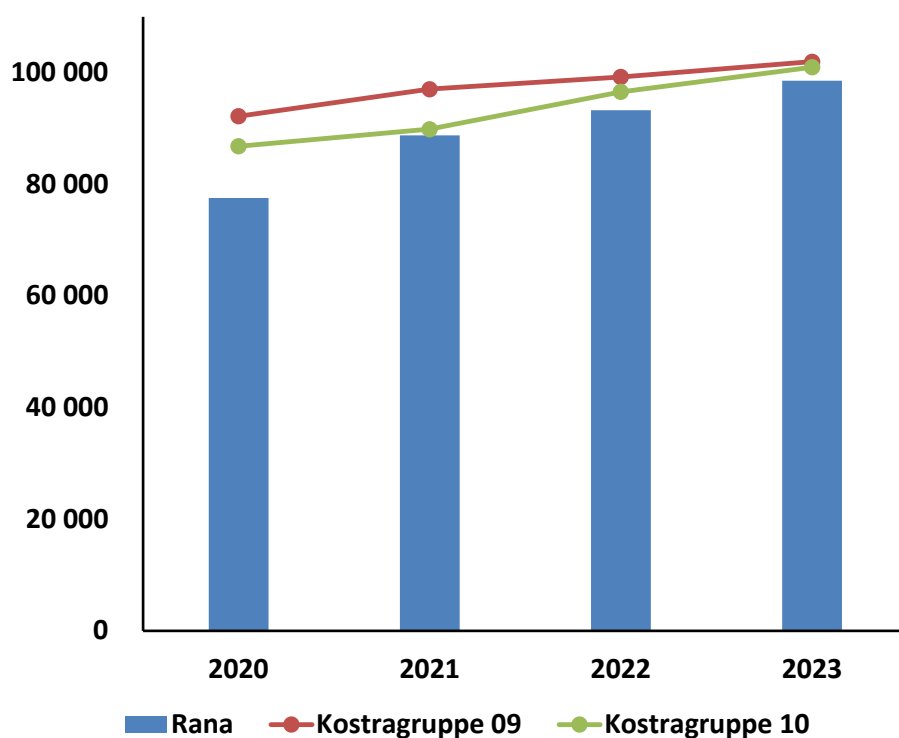

Diagram 20 Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter og mill. kr Rana kommune konsern

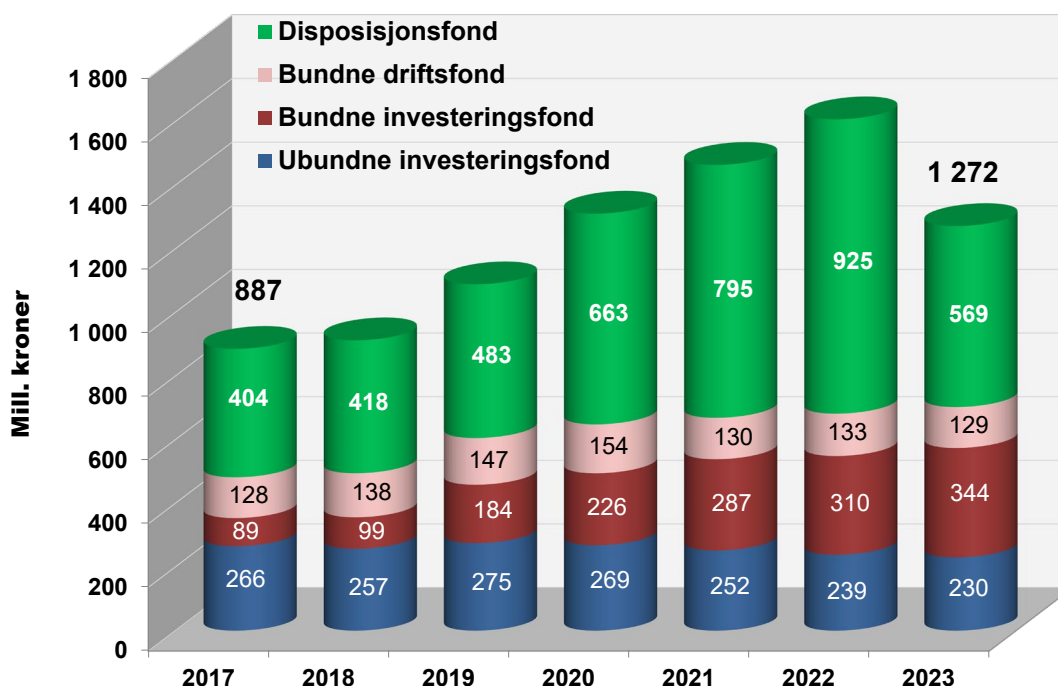

Netto lånegjeld pr.innb.	2020	2021	2022	2023
Rana	77 555	88 763	93 283	98 583
Kostragruppe 09	92 204	97 061	99 237	101 977
Kostragruppe 10	86 836	89 882	96 571	100 977

Netto lånegjeld i Rana kommune var ved utgangen av 2023 på 2,6 mrd. kr mot 2,4 mrd. kr i 2022, og utgjorde 95,1 prosent av brutto driftsinntekter i 2023 mot 93,5 prosent i 2022. Netto lånegjeld er høyere enn måltallet på 75 prosent for økonomisk bærekraft. Sist Rana kommune lå på måltallet var i 2028.

Selv om Rana kommune har høy netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter har kommunen vært lavere enn sammenligningsgruppene KG9 og KG10. Rana har i gjennomsnitt de siste fire årene et snitt på 91,8 prosent, mot KG9 på 102,6 prosent og KG10 på 100,5 prosent.

Diagram 21. Sammensetning av fond Rana kommune

Rana kommunens fondsbeholdning har fra 2017 til 2022 økt med 720 mill. kr, men ble i 2023 redusert 335,4 mill. kr. Alle fond ble redusert fra 2022 til 2023, for utenom bundne investeringsfond som økte med 33,5 mill. kr. Til tross for reduksjon i disposisjonsfondet er det fortsatt innenfor måltallet for økonomisk bærekraft på 8 prosent med 22,4 prosent i 2023.

Samlet har Rana kommune et negativt bærekraftsavvik på 548,8 mill. kr i 2023. Om vi trekker fra utbetalingen til Avinor på 450 mill. kr, vil bærekraftsavviket være negativt med 98,8 mil. kr. Utbetaling til ny dypvannskai i 2024 vil gi et enda større bærekraftsavvik, som gjør det enda viktigere å styre økonomien nøkternt fremover.

Utvalgte finansielle nøkkeltall

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Likviditetsgrad 1	2,6	3,3	4,0	4,5	5,0	5,8	4,4
Likviditetsgrad 2	2,1	2,7	3,2	3,9	4,3	5,0	3,8
Gjeldsgrad	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,4
Egenkapitalprosent	22,8 %	25,6 %	25,1 %	27,5 %	29,3 %	30,0 %	27,0 %
Netto finans og avdrag							
i prosent av bto. driftsinnt.	3,3 %	2,3 %	2,6 %	2,8 %	2,9 %	3,2 %	4,4 %
Renter og avdragsutgifter							
i prosent av bto. driftsinnt.	5,2 %	5,1 %	5,0 %	4,9 %	4,3 %	6,5 %	8,8 %

Likviditet

Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld benevnes ved likviditetsgrader, og sier noe om evnen til å dekke betalingsforpliktelsene etter hvert som disse forfaller.

Likviditetsgrad 1 (langsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Likviditetsgrad 1 har falt fra 5,8 i 2022 til 4,4 i 2023. Det gjøres oppmerksom på at omløpsmidlene er korrigert for balanseført premieavvik som ikke er likvide midler.

Likviditetsgrad 2 (kortsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom de mest likvide midlene og kortsiktig gjeld. De mest likvide omløpsmidlene er bankinnskudd, kontanter og lignende. Likviditetsgrad 2 har også falt fra 5,0 i 2022 til 3,8 i 2023.

Soliditet (gjeldsgrad og egenkapitalprosent)

Soliditet angir evnen til å tåle tap. Gjeldsgraden og egenkapitalprosenten gir informasjon om dette.

Egenkapitalprosent sier noe om hvor stor andel av kommunens eiendeler som er finansiert med egenkapital. Ved utgangen av 2023 var 27 prosent av eiendelene finansiert med egenkapital, mot 30 prosent i 2022.

Gjeldsgraden viser forholdet mellom gjeld og egenkapital. En gjeldsgrad på 1 vil si at kommunen har like stor gjeld som egenkapital. Jo mindre dette forholdstallet er, jo mer solid er kommunen. Gjeldsgraden korrigert for pensjonsforpliktelser var på 1,4 i 2023 mot 1,2 i 2022.

Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter

Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter, viser hvor stor andel av brutto driftsinntekter som er bundet opp i tilbakebetaling av lån. Netto finans- og avdrag sin andel av driftsinntekter, var i 2023 4,4 prosent mot 3,2 prosent i 2022.

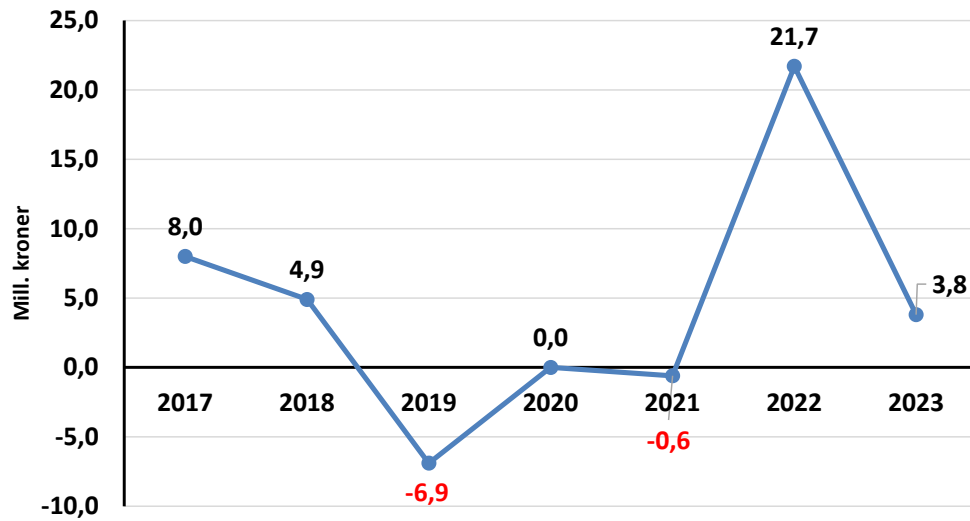
Utbytte og eieruttak omfattes også av definisjonen. Utvikling av renter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter bør derfor følges opp.

Renter og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter

Tente- og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter var i 2023 8,8 prosent, mot 6,5 prosent i 2022.

Økonomistyring

Diagram 22. Mindre/merforbruk i sektorene

Som nevnt innledningsvis, har Rana kommune hatt en tilfredsstillende balanse mellom utgifts- og inntekstveksten. Dette fordi kommunen har tilpasset utgiftene til inntektsgrunnlaget. Det er viktig at kommunen styres i samsvar med de budsjettbetingelsene som kommunestyret setter i budsjett og økonomiplan for å kunne opprette denne balansen.

Soliditet

Disposisjonsfond

Diagram 23. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner Rana kommune konsern

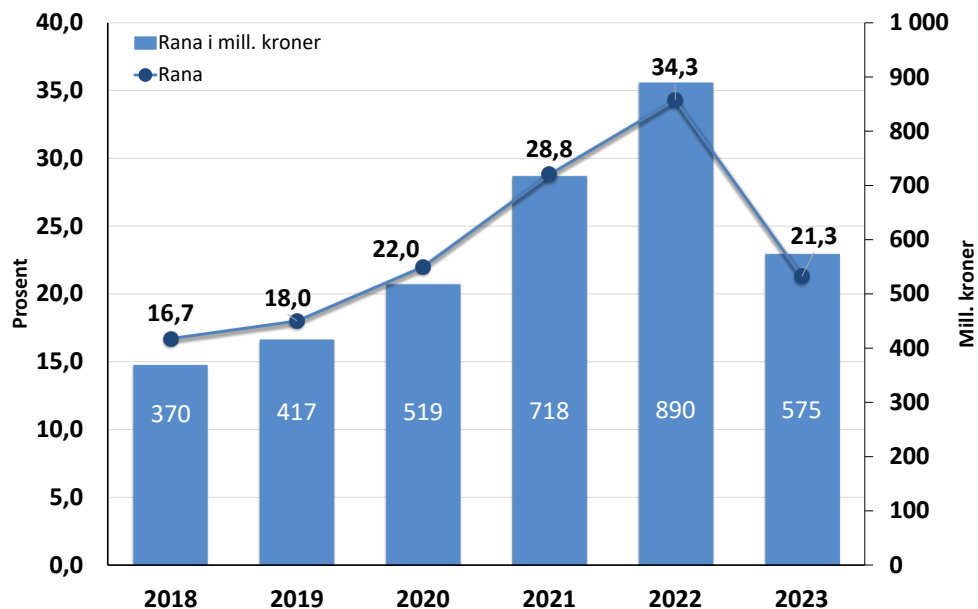
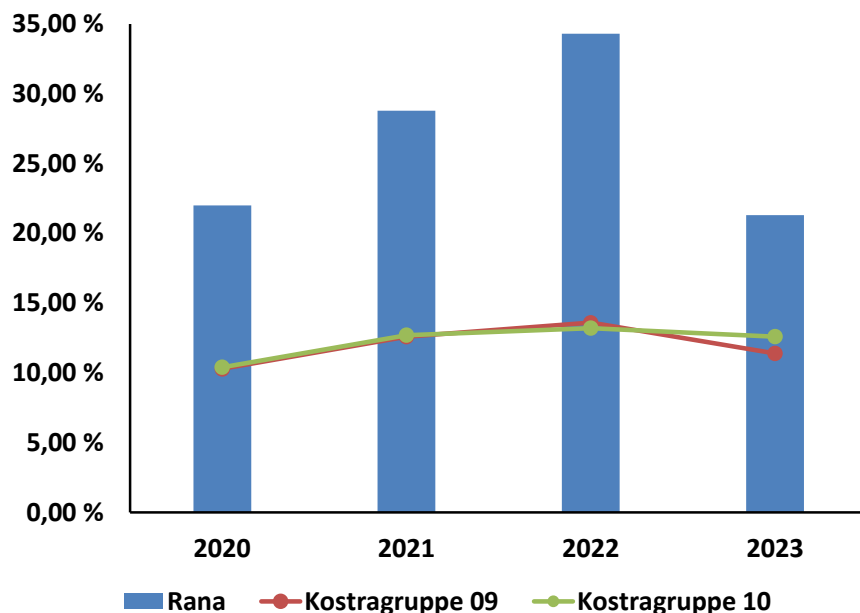

Diagram 24. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter Rana, KG9 og KG10

Disposisjonsfond	2020	2021	2022	2023
Rana	22,00 %	28,80 %	34,30 %	21,30 %
Kostragruppe 09	10,30 %	12,60 %	13,60 %	11,40 %
Kostragruppe 10	10,40 %	12,70 %	13,20 %	12,60 %

Rana kommune konsern hadde ved utgangen av 2023 et disposisjonsfond på 575 mill.kr som utgjør 31,3 prosent av driftsinntektene. Her ligger Rana langt høyere enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt de siste fire årene hatt et disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter på 26,6 prosent, mot KG9 og KG10 på henholdsvis 12,0 prosent og 12,2 prosent.

Arbeidskapital

Diagram 25. Arbeidskapital eksklusive premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner Rana kommune konsern

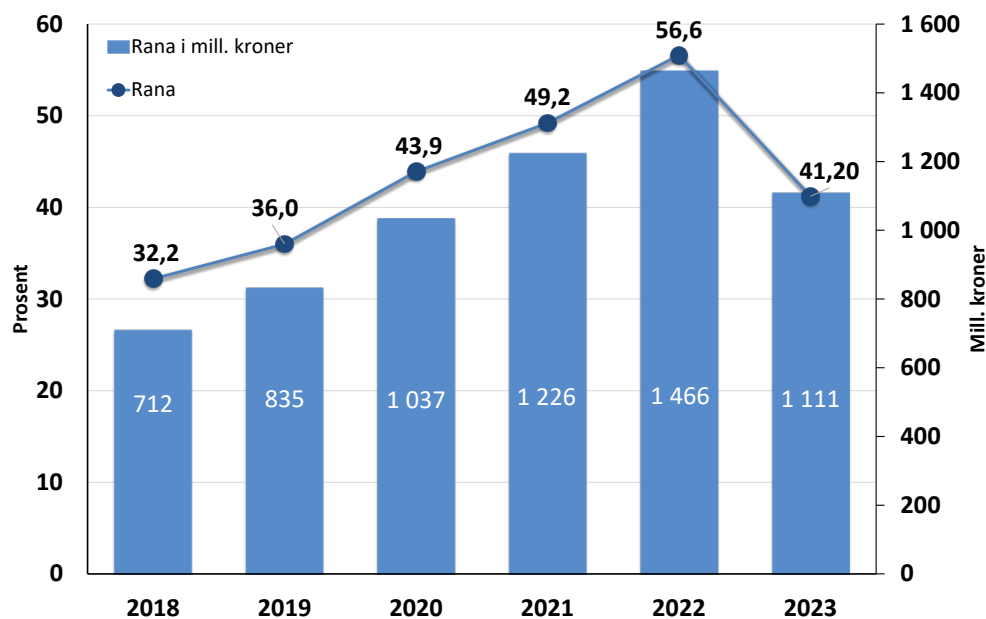
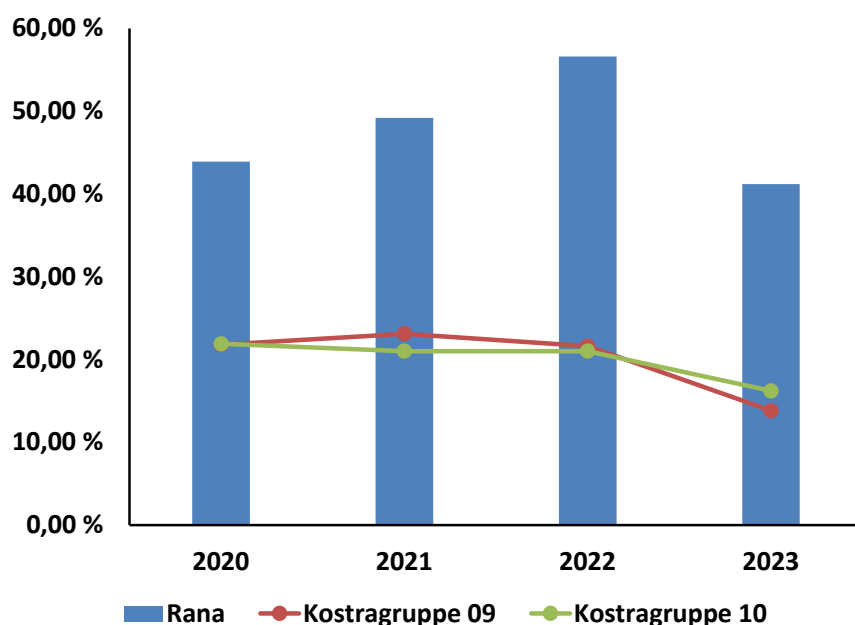

Diagram 26. Arbeidskapital eksklusive premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter

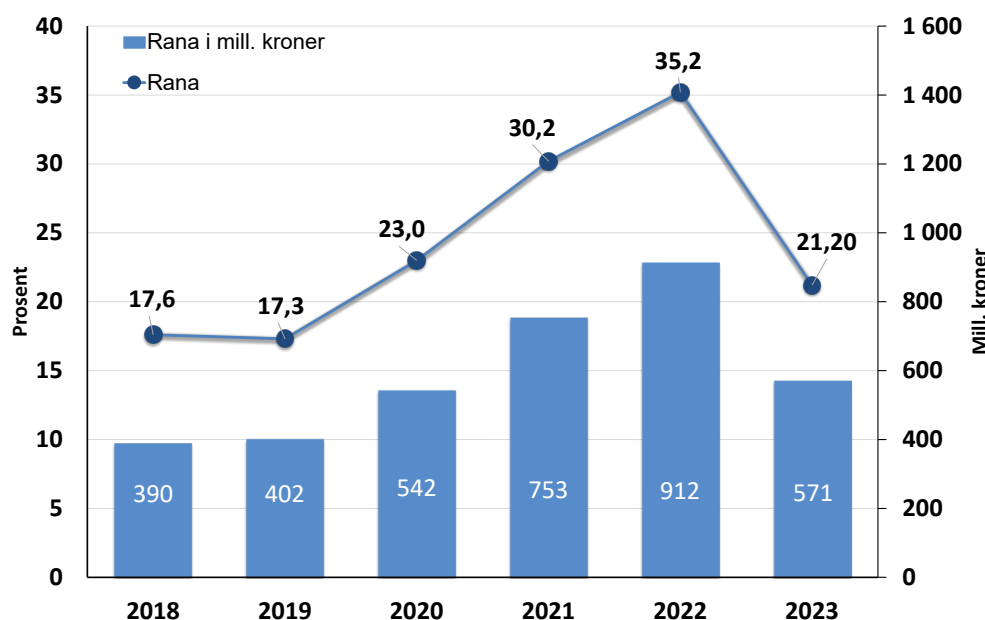

Arb.kapital	2020	2021	2022	2023
Rana	43,90 %	49,20 %	56,60 %	41,20 %
Kostragruppe 09	21,80 %	23,10 %	21,60 %	13,80 %
Kostragruppe 10	21,90 %	21,00 %	21,00 %	16,20 %

Arbeidskapitalen er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Den uttrykker evnen til å betjene kortsiktig gjeld. Kommunens arbeidskapital sank med 355 mill. kr i 2023.

Rana kommune konsern hadde ved utgangen av 2023 betydeligere større arbeidskapital korrigert for premieavvik enn sammenligningsgruppene. Dette har også vært trenden de siste fire årene. Rana kommune har de siste fire årene hatt en arbeidskapital korrigert for premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter på 47,7 prosent i snitt. KG9 og KG10 har i samme periode hatt et snitt på henholdsvis 20,1 og 20,0 prosent.

Diagram 27. Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter og i mill. kroner Rana kommune konsern

Fri egenkapital drift	2020	2021	2022	2023
Rana	23,00 %	30,20 %	35,20 %	21,20 %
Kostragruppe 09	10,30 %	12,70 %	13,70 %	11,40 %
Kostragruppe 10	10,40 %	12,70 %	13,20 %	12,50 %

Ovenfor ser vi fri egenkapital til driftsformål i prosent av driftsinntektene for Rana og sammenligningsgruppene. Fri egenkapital drift angir differansen mellom midlene som står på disposisjonsfond og regnskapsmessig merforbruk.

Rana kommune konsern hadde i 2023 en mye høyere fri egenkapital til driftsformål målt i prosent av driftsinntektene enn KG9 og KG10.

Inntekter

Frie inntekter

Diagram 28. Frie inntekter i kroner per innbygger Rana kommune konsern

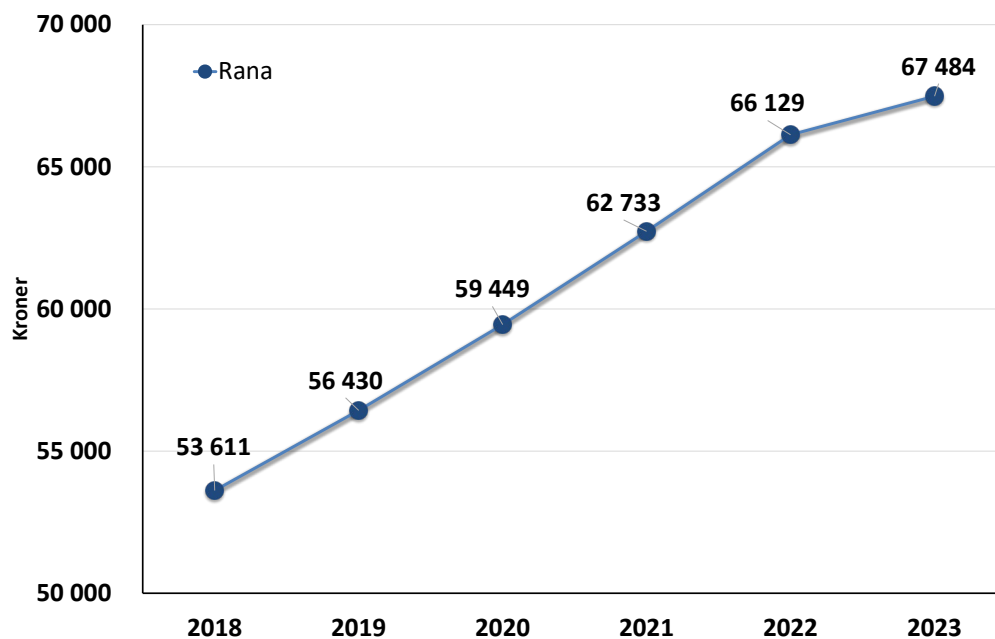
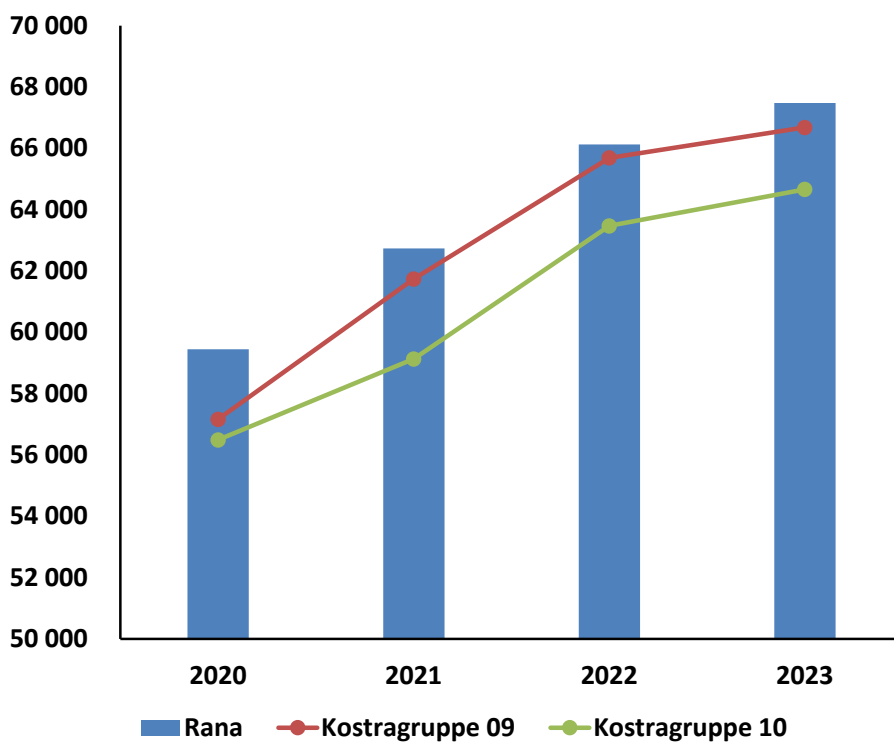

Diagram 23. Frie inntekter i kroner per innbygger Rana, KG9 og KG10 *)**)

Frie inntekter	2020	2021	2022	2023
Rana	59 449	62 733	66 129	67 484
Kostragruppe 09	57 165	61 743	65 692	66 682
Kostragruppe 10	56 495	59 133	63 472	64 665

Frie inntekter justert for utgiftsbehov og inflasjon med endelig deflator, har de siste fire årene vært høyere i Rana kommune enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 63 949 kroner per innbygger, mot KG9 på 62 821 kroner per innbygger i snitt og KG10 på 60 941 kroner per innbygger.

Skatt på inntekt og formue

Diagram 30. Skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt i prosent av driftsinntekter og mill. kroner Rana kommune konsern

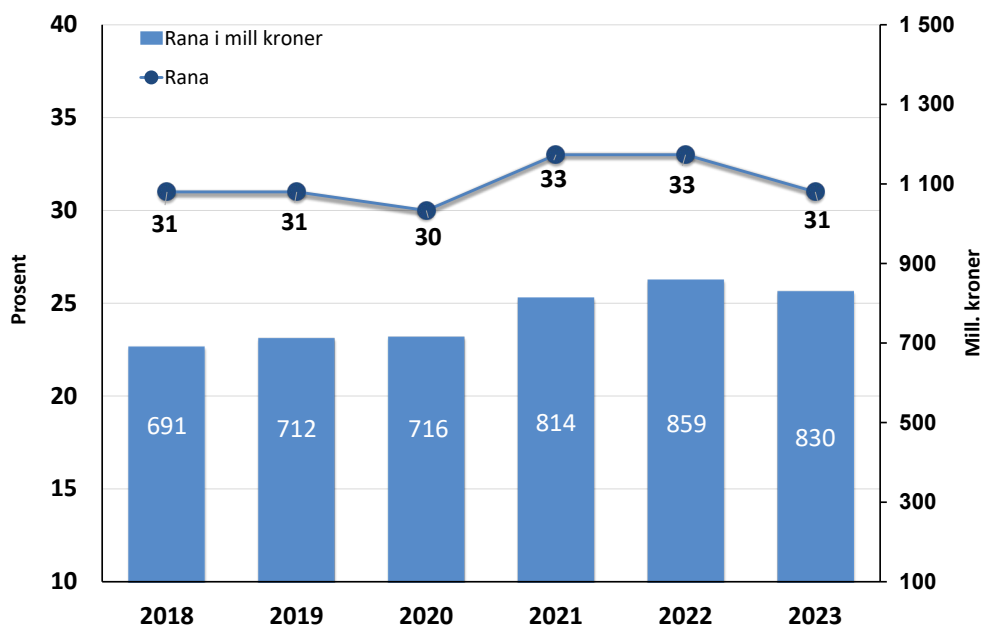
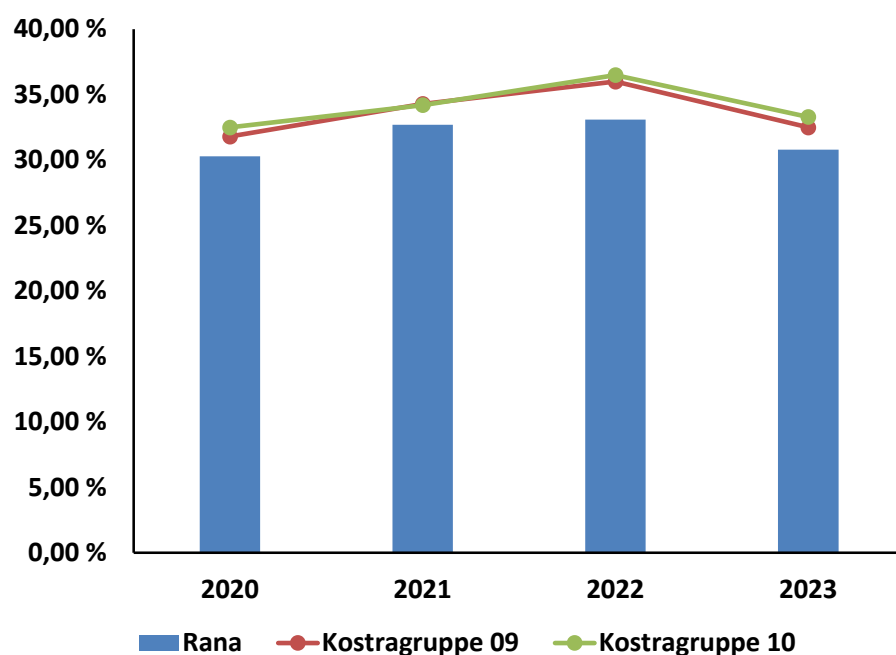

Diagram 31. Skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt i prosent av driftsinnt., Rana, KG9 og KG10

Skatt på innt.	2020	2021	2022	2023
Rana	30,30 %	32,70 %	33,10 %	30,80 %
Kostragruppe 09	31,80 %	34,30 %	36,00 %	32,50 %
Kostragruppe 10	32,50 %	34,20 %	36,50 %	33,30 %

Skatt på inntekt og formue inklusive naturressursskatten i prosent av driftsinntektene er redusert fra 2022 til 2023. De siste fire årene har Rana kommune i snitt hatt lavere inntekter på området, med et snitt på 31,7 prosent. Mot sammenligningsgruppene KG9 og Kg10 på begge henholdsvis 33,7 og 34,1 prosent i snitt de siste fire årene.

Rammetilskudd

Diagram 32. Statlig rammetilskudd i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner Rana kommune konsern

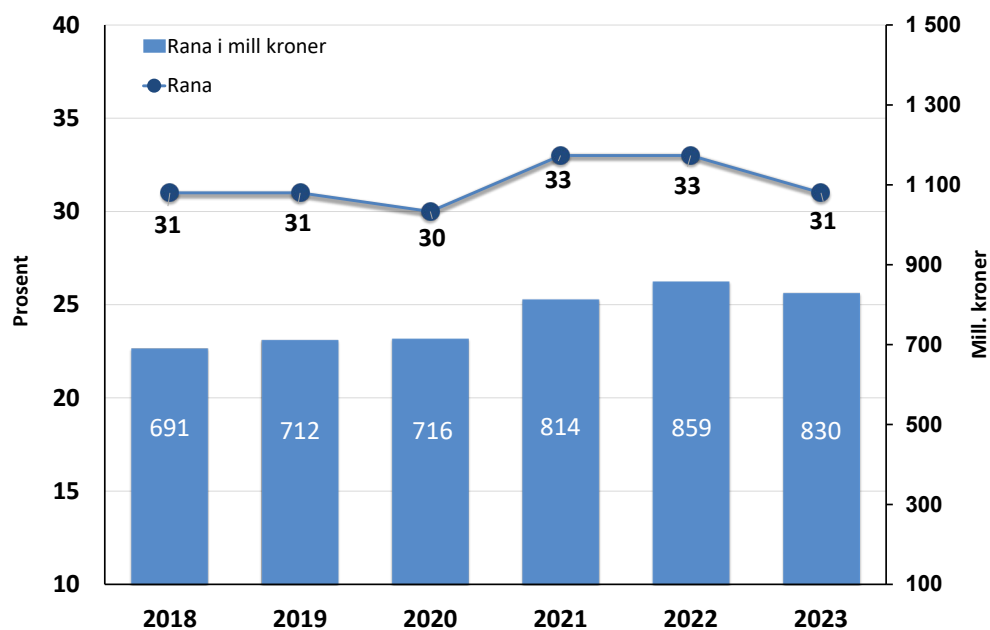
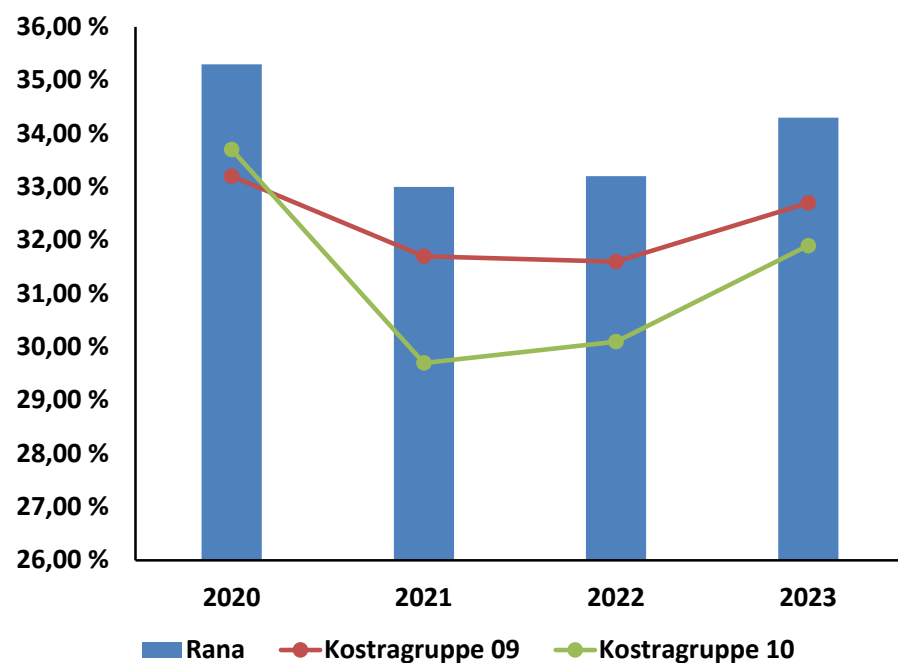

Diagram 33. Statlig rammetilskudd i prosent av brutto driftsinntekter Rana, KG9 og KG10

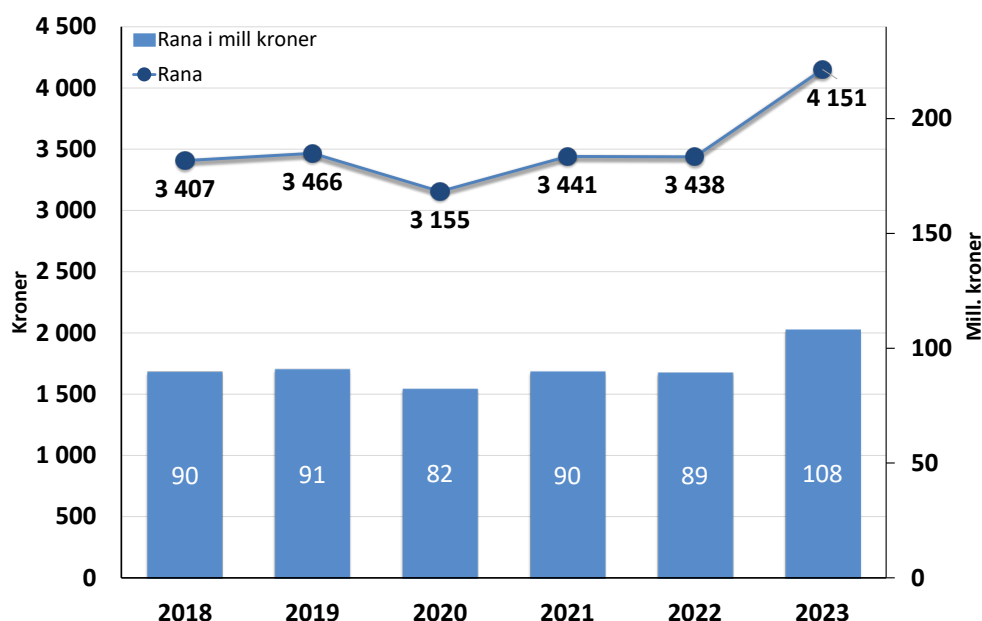

Rammetilskudd	2020	2021	2022	2023
Rana	35,30 %	33,00 %	33,20 %	34,30 %
Kostragruppe 09	33,20 %	31,70 %	31,60 %	32,70 %
Kostragruppe 10	33,70 %	29,70 %	30,10 %	31,90 %

Rana kommune har i 2023 også høyere rammetilskudd i prosent av samlede brutto driftsinntekter enn sammenligningsgruppene. I snitt de fire siste årene har Rana i snitt 34 prosent av driftsinntektene, mot KG9 på 32,3 prosent og KG10 på 31,4 prosent.

Eiendomsskatt

Diagram 34. Eiendomsskatt i kroner per innbygger og mill. kroner Rana kommune konsern

Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer i prosent av totale eiendomsskatteinntekter

	2020	2021	2022	2023
Rana	21,22 %	19,60 %	22,64 %	36,14 %
Kostragruppe 09		54,80 %	57,87 %	60,80 %
Kostragruppe 10		50,78 %	49,41 %	47,62 %

Eiendomsskatt annen eiendom i prosent av totale eiendomsskatteinntekter

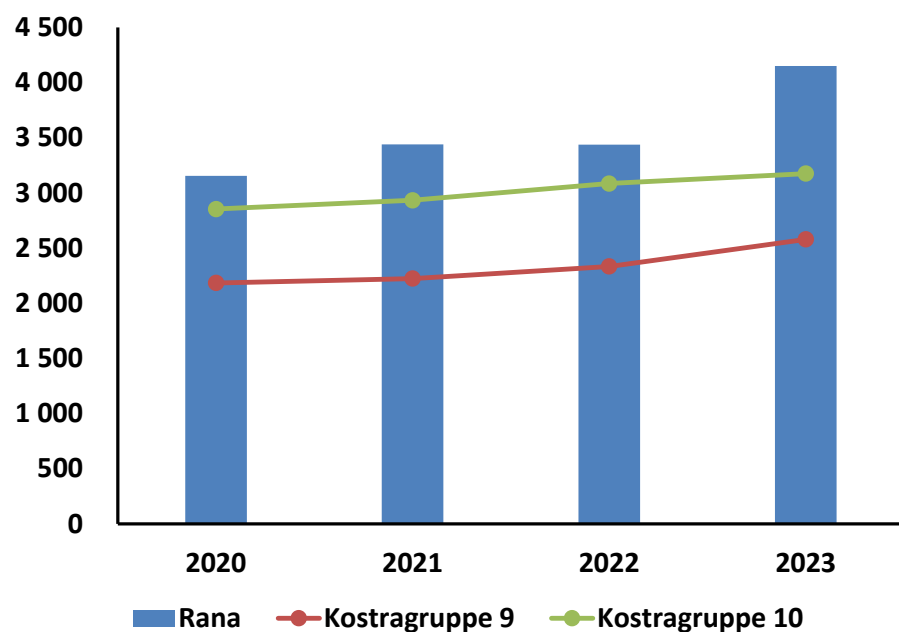
	2020	2021	2022	2023
Rana	78,78 %	80,40 %	77,36 %	63,86 %
Kostragruppe 09		45,20 %	42,13 %	39,20 %
Kostragruppe 10		49,22 %	50,59 %	52,38 %

Rana kommune har i sammenligning med KG9 og KG10 høyere eiendomsskatt i kroner per innbygger og i prosent av brutto driftsinntekter. Rana har de fire siste årene et snitt på 3,6 prosent, hvor KG9 er på 2,5 prosent og KG10 er på 3,2 prosent.

Ved fordeling av eiendomsskatt fra bolig og annen eiendom, har Rana kommune lavere andel av totale eiendomsskatteinntekter enn andre sammenlignbare kommuner. Rana har i

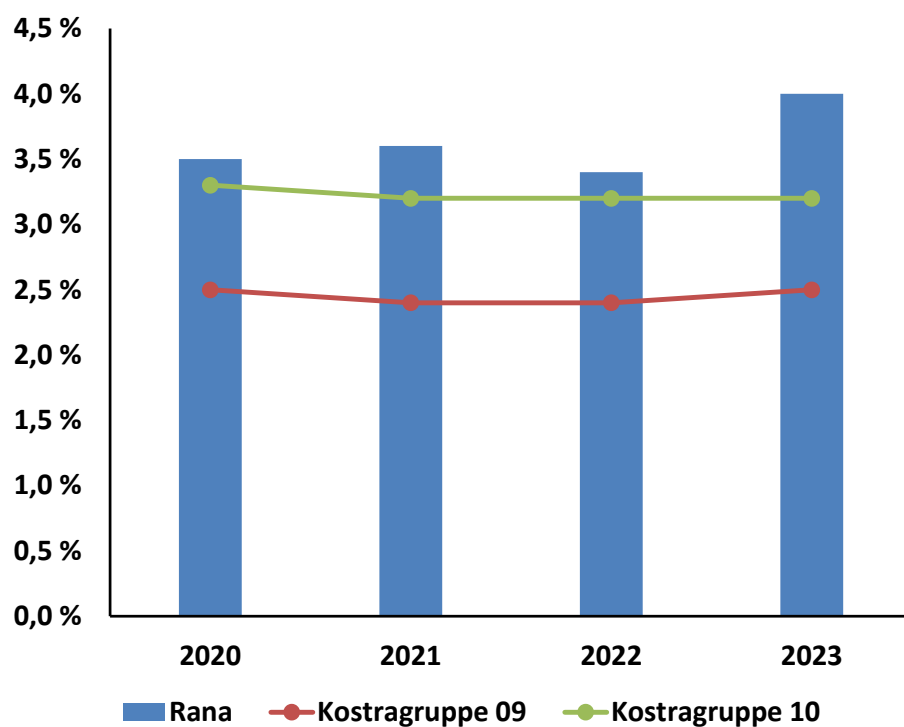
snitt 24,9 prosent av samlet eiendomsskatt fra bolig og annen fritidseiendom, mens KG9 og KG10 har henholdsvis 57,8 prosent og 49,3 prosent. Dette kan være på grunn av at Rana kommune har hatt en eiendomsskattesats på 2 promille av eiendomsskattegrunnlaget for boliger og fritidsboliger. Den øvre satsen for eiendomsskatt ble i statsbudsjettet for 2021 vedtatt redusert fra 5 til 4 promille. Rana kommunes takster er i tillegg over ti år gamle, som kan påvirke grunnlaget for eiendomsskatt på bolig og fritidsbolig, i tillegg til størrelse på bunnfradrag. Rana kommune har også hatt utskifting av eiendomsskatt på kraftanlegg med o utskrivningsalternativet. Av totale eiendomsskatteinntekter på 108 mill. kr i 2023 utgjorde skatt fra kraftanleggene 34,9?

Diagram 35. Eiendomsskatt i kroner per innbygger Rana, KG9 og KG10

Eiendomsskatt	2020	2021	2022	2023
Rana	3 155	3 441	3 438	4 151
Kostragruppe 9	2 184	2 224	2 334	2 580
Kostragruppe 10	2 854	2 934	3 086	3 176

Diagram 36. Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter Rana, KG9 og KG10

Eiendomsskatt	2020	2021	2022	2023
Rana	3,5 %	3,6 %	3,4 %	4,0 %
Kostragruppe 09	2,5 %	2,4 %	2,4 %	2,5 %
Kostragruppe 10	3,3 %	3,2 %	3,2 %	3,2 %